

Viola palustris

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Viola* is afgeleid van het Latijnse woord voor 'violet' en verwijst naar de kenmerkende paarse kleur die in veel soorten van dit geslacht voorkomt. De soortaanduiding *palustris* is eveneens Latijn en betekent 'moeras bewonend' of 'van het moeras', wat een directe verwijzing is naar de typische vochtige groeiplaats van de plant. De Nederlandse naam is Moerasviooltje. De soort werd in 1753 door Carl Linnaeus van haar wetenschappelijke naam voorzien.

Foto: Frans IJsselstijn

Taxonomie

Viola palustris is een stengelloos (*acaulescent*) viooltje dat behoort tot het ondergeslacht *Viola* en de sectie *Plagiostigma*. De plant is een overblijvende, kruidachtige soort die zich via kruipende uitlopers (*stolonen*) verspreidt. Het wordt als volgt ingedeeld:

- Rijk: Plantae
- Orde: Malpighiales
- Familie: Violaceae (Viooltjesfamilie)
- Geslacht: *Viola*
- Soort: *V. palustris*

Synoniemen

Viola palustris is een wijdverspreide soort met een lange geschiedenis. Hoewel *V. palustris* L. de algemeen geaccepteerde naam is, zijn er 29 historische botanische synoniemen bekend die verwijzen naar de soort of een van haar ondersoorten. Een bekende, maar nu ondergeschikte rang is *Viola palustris* var. *brevipes*. De soort is niet nauw verwant aan de meeste andere inheemse viooltjes en vormt er geen bastaarden mee.

Variëteiten en cultivars

Viola palustris is in de eerste plaats een wilde soort die gewaardeerd wordt als inheemse plant in moerastuinen en ecologische borders, en wordt zelden op grote schaal gekweekt als sierplant zoals de hybride Viooltjes. Hierdoor zijn er slechts een beperkt aantal benoemde variëteiten en cultivars in de handel. De meest erkende onderverdelingen zijn de twee aanvaarde ondersoorten: *V. palustris* subsp. *palustris* (de autoniem) en *V. palustris* subsp. *juressi*. Er zijn geen bekende cultivars met fantasienamen ('cultivars') die op grote schaal worden verkocht, de plant wordt doorgaans onder haar botanische naam aangeboden.

Familie

De plant behoort tot de Violaceae, de Viooltjesfamilie. Dit is een diverse familie die bekend staat om de bilateraal symmetrische bloemen met een karakteristiek spoor aan het onderste bloemblad.

Hoogte

Het Moerasviooltje is een kleine, lage plant. De hoogte van de plant varieert van 3 tot 21,5 centimeter, maar meestal blijft ze tussen de 10 en 15 centimeter. De bladeren en bloemstelen komen direct op uit de ondergrondse wortelstokken.

Bloemkleur

De bloemen zijn bleek van kleur, variërend van wit met een lichte blauwe of lila tint tot lichtpaars of lichtviolet. Ze zijn vaak donker geaderd, met name op het onderste bloemblad, wat fungeert als 'nectar-gids' voor bestuivers. De bloemen zijn klein, met een doorsnede van ongeveer 10 tot 13 millimeter en geuren niet.

Bladkleur

De bladeren van het Moerasviooltje zijn kaal, lichtgroen en groeien in een rozet aan de basis van de plant (*basaal*). De bladvorm is breed niervormig (*reniform*) tot rond, met een breed afgeronde top die later hartvormig kan worden. De bladranden zijn fijn gegolfd (*crenulate*).

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Viola palustris* valt vroeg in het seizoen. Dit is doorgaans in april en mei, maar kan doorlopen tot juli, afhankelijk van de lokale klimaatzone en hoogte.

Standplaats

De ideale standplaats is op natte tot drassige, matig voedselarme, zure en vaak veenachtige bodems, zoals in laagveen graslanden, broekbossen, bronbossen en langs sloten en greppels. De plant prefereert halfschaduw tot schaduw en is afhankelijk van een hoge bodemvochtigheid.

Herkomst

Viola palustris heeft een circumboreale verspreiding. De plant is inheems in grote delen van Europa (van Noord-, Midden- en West-Europa tot aan de Oeral), Noordwest-Afrika, de Azoren, Zuid-Groenland en Noord-Amerika.

Soort gewas

Het is een stengelloze (*acaulescente*) overblijvende, kruidachtige vaste plant (*perennial*) die zich uitbreidt door middel van slanke, kruipende wortelstokken (*rhizomen*) en uitlopers (*stolonen*).

Vermeerderingswijze

De plant vermeerdert zich door zaad en vegetatief. Vegetatieve vermeerdering vindt plaats door de vorming van kruipende uitlopers (*stolonen*) die wortel schieten en nieuwe planten vormen. Zaadvermeerdering is ook gebruikelijk; de zaden kiemen vaak onregelmatig en vereisen geduld, waarbij een koude periode (*stratificatie*) de kieming kan stimuleren.

Klimaatzone

Het Moerasviooltje is zeer winterhard, passend bij zijn brede verspreiding in de koude en gematigde zones. De plant wordt doorgaans ingedeeld in USDA hardheidszone 4 tot 8 en is winterhard in het grootste deel van Europa en Noord-Amerika.

Insecten

De bloemen worden bestoven door diverse insecten, waaronder hommels, bijen, vliegen en vlinders. De plant is een belangrijke waardplant voor de rupsen van de Zilveren maan (*Boloria selene*) vlinder. Net als andere viooltjes, verspreiden mieren de zaden (myrmecochorie).

Bronvermelding

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Moerasviooltje>

<https://wilde-planten.nl/moerasviooltje.htm>

<https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Viola+palustris>

<https://www.ecopedia.be/planten/moerasviooltje>

<https://gobotany.nativeplanttrust.org/species/viola/palustris/>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Viola</i> (violet); <i>palustris</i> (moeras bewonend)
Taxonomie	<i>Rijk: Plantae, Familie: Violaceae, Geslacht: Viola, Soort: V. palustris</i>
Synoniemen	Moerasviooltje; 29 historische synoniemen van soort of ondersoort
Variëteiten en cultivars	<i>V. palustris</i> subsp. <i>palustris</i> , <i>V. palustris</i> subsp. <i>juressi</i> ; geen bekende commerciële cultivars
Familie	Violaceae (Viooltjesfamilie)
Hoogte	3 tot 21,5 centimeter (meestal 10-15 cm)
Bloemkleur	Bleeklila, lichtpaars, of wit met donkere aderen
Bladkleur	Lichtgroen, rond tot niervormig
Bloeiperiode	April - Mei (tot Juli)
Standplaats	Halfschaduw, natte tot drassige, zure en voedselarme veen- of zandgronden
Herkomst	Circumboreaal (Europa, Noord-Amerika, Zuid-Groenland)
Soort gewas	Stengelloze, kruidachtige vaste plant (<i>perennial</i>), bodembedekker
Vermeerderingswijze	Zaad (stratificatie nodig), kruipende uitlopers (<i>stolonen</i>)
Klimaatzone	Winterhard (USDA Zone 4-8)
Insecten	Hommels, bijen, vlinders (waardplant Zilveren maan); zaadverspreiding door mieren